ახალგაზრდა კომუნისტი

СССР

საქართველოს კომკავშირის ცენტრალური კომიტეტის ორგანო

«АХАЛГАЗРДА КОМУНИСТИ» — ОРГАН ЦК ЛКСМ ГРУЗИИ

შაბათი, 3 მარტი, 1990 წ. № 26 (11512)

გაზეთის პირველი ნომერი გამოვიდა 1921 წლის 13 აპრილიდან.

ფასი 3 კაპ

ჩვენი მისამართი: 380095, თბილისი, ალაფლის ქუჩა № 14 (ფოსტალიონი 23 ოქტომბრის ქუჩიანი) ტელეფონები: 93-37-31, წერილების განყოფილება — 93-38-52, საგარეო — 93-31-56

მიმართვა

ქართველი ხალხისადმი

უკანასკნელ ხანს ქართველ ხალხს ხშირად მიმართავს მოქალაქეთა ჯგუფი, რომელიც თავის თავს „საბჭოთა თურქებს“ უწოდებს და მოითხოვს ქართველი ხალხისაგან თანადგომას საომრობაში დაბრუნებისათვის ბრძოლაში. ამ საომრობაში ისინი დღეკანდელ მესხეთს უწოდებენ, უფრო ზუსტად, ეს ეს ეს ... ეროვნულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობის წარმომადგენლები, საქართველოს ეროვნული ხსნის, მთავარი კომიტეტის წევრები, სრული პასუხისმგებლობით ვაცხადებთ, რომ არ ვიცრობთ და არ ვცნობთ ისეთ ეთნიურ ჯგუფს, როგორიცაა „საბჭოთა თურქები“ და ამასთან დაკავშირებულ ვაცხადებთ შემდეგს: თურქეთის მოსახლეობა ნაციონალურად აგრესიის ობიექტია. ეს ... ...

პოზიცია: დეიდეოლოგიზაცია

ᲐᲛ ᲑᲝᲚᲝᲠ ᲮᲨᲘᲠᲘᲐ პლენუმზე წამოიწია დეიდეოლოგიზაციის პრობლემამ. თვითონ სიტყვა „დეიდეოლოგიზაცია“ არც დიდად ნაცნობია ადამიანთა ფართო ფენებისათვის; ვისაც გაუგონია, იგი რაღაც საშინელებასთან ასოციირდება. ჩვენც ამ ტერმინის ბანალურობად მივმართოთ პოლიტიკურ ფასეულობიერ ლექსიკონებს, სადაც იგი ჩათვლილია ბურუჟაზიულ ანტიკომუნისტურ კონცეფციად, რომლის თანამბრძოლთანამებრძოლე სამყაროში სოციალური ანტაგონიზმების მოძრაობა გამოიწვევს ideologemebis მოსმენას და ეს ამ შემდეგ. არის სხვაგვარი განმარტებანი, რომელთა არსიც ერთია: დეიდეოლოგიზაცია მიუღებელია ჩვენი საზოგადოებისათვის, რადგან იგი ideologemebis „ფეხ-ს“ (ზოცალებას) წარმოადგენს. ideologemebi კი, როგორც ცნობილია, შემეფლებათა ისეთი სიტყვანია, რომელიც „ბალიდან“ ყალიბდება, თვითფეტიშისების და სპეციალისტების საქმიანობის პროდუქტს წარმოადგენს. მე ჩემს თავს არ ვთვლი ამ საკითხის სპეციალისტად, მაგრამ არ შემძლია, არ დავსვა კითხვა: ამ 70 წლის განმავლობაში რამდენი სპეციალისტ-ideologemebs ჰყავდა საბჭოთა კავშირს? ათათშორის რამდენი იყო ავანტურისტი.

ეს ბევრი საკითხია გადასაწყვეტი, რომლებიც სპეციალისტებს ეკუთვნიან. მე მაინც ჩვენს ბაღჩორს დაეჯახრუნდები. თავიდან კი ideologemebi ideologemebs. ეს ჭირია ეკუთვნის საინოვაციო საინჟინერიის სფეროდ ითვლება. ideologemebi ეს ეს ideologemebi ideologemebs. ეს ეს ideologemebi ideologemebs. ეს ეს ideologemebi ideologemebs. ეს ეს ideologemebi ideologemebs. ideologemebi ideologemebs. ideologemebi ideologemebs.

ᲛᲝᲒᲖᲐᲣᲠᲝᲑᲐ

ᲛᲐᲗᲗᲕᲘᲡ, ᲕᲘᲜᲒ

ᲘᲜᲓᲝᲔᲗᲘᲡ ᲛᲘᲔᲛᲒᲖᲐᲕᲠᲔᲑᲐ

ᲡᲣᲚ ᲠᲐᲛᲓᲔᲜᲘᲛᲔ ᲬᲔᲚᲘᲐ, ᲠᲐᲪ ᲡᲐᲠᲗᲝᲛᲨᲝᲠᲘᲡᲘᲡ ᲐᲮᲐᲚᲒᲐᲖᲠᲓᲔᲣᲚᲘ ᲞᲐᲠᲢᲘᲐ „ᲡᲐᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲝᲡ“ ᲘᲜᲓᲝᲔᲗᲘᲡ ᲓᲐᲛᲝᲙᲠᲐᲢᲘᲖᲐᲪᲘᲘᲡ ᲓᲐᲛᲐᲛᲫᲚᲔᲑᲘᲡ ᲓᲐᲓᲒᲐᲛᲘᲗ, ᲠᲝᲛᲚᲘᲡᲐᲪ ᲓᲐᲛᲝᲙᲠᲐᲢᲘᲖᲐᲪᲘᲘᲡ ᲛᲘᲖᲜᲘᲗ ᲘᲧᲝ ᲓᲐᲛᲝᲙᲠᲐᲢᲘᲐ ᲓᲐᲜᲘᲨᲜᲐ, ᲠᲝᲛ ᲐᲮᲐᲚ, 1990 ᲬᲚᲘᲡ ᲘᲣᲚᲘᲡ ᲗᲕᲔᲡᲨᲘ ᲨᲔᲮᲕᲔᲓᲠᲝᲛᲝᲜ. ᲑᲘᲠᲘᲡ ᲔᲒᲠᲗᲔ, ᲔᲠᲗᲘ ᲡᲮᲕᲐᲗᲐᲒᲠᲝᲛᲝᲜ ᲨᲔᲛᲘᲡᲐᲒᲐᲜ ᲨᲔᲛᲘᲡᲐᲒᲐᲜ ᲛᲘᲜᲓᲝᲔᲗᲘᲡ ᲨᲔᲡᲐᲮᲔᲑ ᲛᲘᲜᲓᲝᲔᲗᲘᲡ ᲨᲔᲡᲐᲮᲔᲑ ᲐᲠᲘᲡ ᲨᲔᲛᲓᲔᲒᲘ ᲛᲝᲛᲮᲓᲠᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲛᲘᲜᲓᲝᲔᲗᲘᲡ ᲛᲝᲛᲮᲓᲠᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲛᲐᲒᲐᲚᲘᲗᲘ ᲛᲝᲛᲮᲓᲠᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ.

ᲠᲝᲒᲝᲠᲘ ᲐᲜᲓᲔᲜᲐᲓ ᲠᲐ ᲩᲐᲜᲓᲔᲗ ᲓᲐᲛᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲓᲐᲓᲒᲐᲛᲘᲗ ᲘᲜᲓᲝᲔᲗᲘᲡ ᲛᲘᲜᲓᲝᲔᲑᲘ. ᲨᲔᲜᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲛᲘᲜᲓᲝᲔᲑᲘ ᲘᲧᲝ ᲓᲐᲛᲝᲙᲠᲐᲢᲘᲐ ᲓᲐᲜᲘᲨᲜᲐ ᲨᲔᲛᲓᲔᲒᲘ ᲬᲚᲔᲑᲘ. ᲘᲜᲓᲝᲔᲗᲘᲡ ᲓᲐᲛᲝᲙᲠᲐᲢᲘᲐ ᲓᲐᲜᲘᲨᲜᲐ ᲨᲔᲛᲓᲔᲒᲘ ᲬᲚᲔᲑᲘ ᲘᲧᲝ ᲛᲘᲜᲓᲝᲔᲗᲘᲡ ᲨᲔᲡᲐᲮᲔᲑ ᲛᲘᲜᲓᲝᲔᲗᲘᲡ ᲛᲝᲛᲮᲓᲠᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲛᲐᲒᲐᲚᲘᲗᲘ ᲛᲝᲛᲮᲓᲠᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ.

ᲠᲝᲒᲝᲠᲘ ᲐᲜᲓᲔᲜᲐᲓ ᲠᲐ ᲩᲐᲜᲓᲔᲗ ᲓᲐᲛᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲓᲐᲓᲒᲐᲛᲘᲗ ᲘᲜᲓᲝᲔᲗᲘᲡ ᲛᲘᲜᲓᲝᲔᲑᲘ ᲓᲐᲛᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲛᲐᲒᲐᲚᲘᲗᲘ ᲛᲝᲛᲮᲓᲠᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲨᲔᲡᲐᲮᲔᲑ ᲘᲡᲔᲗᲘ ᲛᲘᲜᲓᲝᲔᲑᲘ ᲓᲐᲛᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲛᲘᲜᲓᲝᲔᲑᲘ ᲓᲐᲛᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲛᲐᲒᲐᲚᲘᲗᲘ ᲛᲝᲛᲮᲓᲠᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲨᲔᲡᲐᲮᲔᲑ ᲘᲡᲔᲗᲘ ᲛᲘᲜᲓᲝᲔᲑᲘ ᲓᲐᲛᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲛᲘᲜᲓᲝᲔᲑᲘ ᲓᲐᲛᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲛᲐᲒᲐᲚᲘᲗᲘ ᲛᲝᲛᲮᲓᲠᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲨᲔᲡᲐᲮᲔᲑ ᲛᲘᲜᲓᲝᲔᲗ

როცა ჟამოქმედი

პროფესიას იცვლის...

ტატრები კარგახანია ჩამოთავდა, ტაშის ხმა კი დიდხანს არ წყდება. კინოს სახლი ამის წინათ ციდან ერთი ახალი ქართული ფილმის მოწვე გაგდა. „წინამორბედი" — ასე ჰქვია ოცი ცალმხრივ ახალ ნამუშევარს. პროდიუსერ შიდლდ გადაეწყვეტა შინ ეწვიოდი და ინტერვიუ მეთხოვა.

მიეუხდავად იმისა, რომ ვიცოდი რეჟისორობა მისი ერთადერთი პროფესია არ იყო, ისაკლის ითხმაში მოხვედრისას მოლოდინმა ყოველგვარ ასლეგრეს გადაკარგა. ორიგინალურად გადორბენილ ოთახის დიდ ნაწილს შესანიშნავად შესრულებული ფერწერული ტილოები ავსებდა.

ალო ვიცოდი ვისგან ამეღო ინტერვიუ. არქიტექტორისაგან ბიატერისაგან, თუ რეჟისორისაგან.

— ხალიჩრილ ხშირად ხდება, ადამიანები არჩევენ პროფესიას იმ ამოდით, რომ წარმატებას მიაღწევენ არჩეულ საქმეში, ხოლო რიცა აღმოაჩენენ, რომ არჩეული დაუფლებულია, პროფესიას იცვლიან. რამდენადაც ვიცი, თქვენ პერსპექტივა ჭქონდათ არქიტექტურაში. ამასთანავე, როგორც ეხებოდა, შესანიშნავად ხატავთ. მაინც რითია გამოწვეული, რომ არქიტექტურობა დასამეთ და რეჟისორობა არჩიეთ?

— როგორ გითხოთ, სანამ არქიტექტურულზე ჩავბარებდი, შეგობა, ჯეკუაბას ავადმეყნდი. ჩავბარე, დავამთავრე, მხოლოდ შემდეგ მიფხვდი, იმ საოქმეულ, რომელიც მე მაწუხებდა, არქიტექტურაში ვერ გამოვიქვამდი, ეროვნულ ჩვენთან არქიტექტურა ისეთ შეზღუდვებს ბამიდგამს, რომ შემოქმედ ადამიანს ყოველგვარი უფლება ერთმეზეა თავისი თამამი ნანატერის ზორცშესახმისია. ასე მოვხედი კინოში.

— თქვენი ახალი ფილმი ეგზაჩტ ნინოშვილის ცხოვრებას ეხება, რა მიხალებმა დაეჯგნიმით შეიქმნა ცენტრალური პერსონაჟის — ეკატე ნინოშვილის — სახე?

— ყველაფერი გაკრეკელი ბაზეთით დაიწყო, სადაც ბბბეიჩენის მოგონებები იყო დაბეჭდილი. ეს გახლდათ საქართველოს კომპარტიის ლენინურთის რაიონული კომიტეტისა და შრომმელთა დეპუტატების რაიონული საბჭოს ორგანო — გაზეთი „სოციალისტური შრომა". ბატეხრემი ნინოშვილის მოსწავლე ყოფილა. შემდეგ დაკავთალერე ხინოშვილის სახლ-

ახალი საკათედრო ტაძრის კონკურსის შესახებ

ბოლოს ცნობილია, საქართველოს ეკლესიის ავტოკეფალიის 1500 წლისთავზე, ალბათ, ამჟამადაც თბილისში აშენდება წმინდა სამების სახელობის საკათედრო ტაძარი. ამ გადაწყვეტილების აღსასრულებლად და საეკლესიო პრობლემის გადაწყვეტილებით ისინი კონკურსში მონაწილეობას ამ მიიღებენ, თუმცა ალიბნაწვნიან სპეციალური კილოთით.

ეროვნის სმდგმეტვა, რომლებიც ჩაბარდა 22 და 23 თებერვალს, მოსმენილ იქნა კონკურსზე წარმოდგენილ პროექტებთან ერთად. ეროვნული ბიბლიოთეკა

ეტაპის გამოსაკვლევნელად სრულიად საქართველოს საპატრიარქოში, თბილისის სახალხო დეპუტატთა საქალაქო საბჭოსა და საქართველოს არქიტექტორთა კავშირთან ერთად, გამოიცხადა კონკურსი. კონკურსზე წარმოდგენილი პროექტები გამოიფინა თბილისის მხატვრის სახლის დარბაზებში. გამოფენა გაიხსნა დაეთ ალმაშენებლის ზეობის დღეს, 6 თებერვალს და ორ თვეს გასტანს.

საკონკურსო ეტიკის თავმჯდომარეა უწმინდესი და უნეტარესი, სრულიად საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქი ილია II.

ღია კონკურსის პირობით მიღებული იყო როგორც პრიფეესიონალ ხელოვნმოძღვართა, ასევე არაპროფესიონალთა შემოქმედება. ჯულ წარმოდგენილია 41 ნაშუშავარი. მათ შორის 34 სრულფასოვანი პროექტი კონკურსზე წარსადგები.

მიუხედავად იმისა, რომ კონკურსში გამარჯვებულთათვის არ იყო გათვალისწინებული პრემიები, ეტიკის თავმჯდომარის წინადადებით გადაწყვა, კონკურსზე გამოსახლველად წარდგენილი 34 პროექტის, ავტორი დაჯილდოდეს 2.000 მანეთით. დანარჩენი ნაშუშავრები წარმოადგენენ მხოლოდ ესკიზებს, მაკეტებს, ჩანახატებს, ზოგი ნაშუშვარი ფრაგმენტულადაა შესრულებული, დაესრულებელია და მათნე პროფესიული მსჯელობა შეუძლებელია.

70 წელია ჩვენში საკუნტნანგებობა არ აშენებულიო — ვამბობთ, მაგრამ იქნება კიდევ უფრო ადრე გაჭრა ქართული ტრადიცია საეკლესიო ხელოვნმოძღვრებაში (თუ ❦ ჩავფიქრთ ქაშვეთის ეკლესიის, რომელშიც მხატვრული ანრის განეთარების თვალსაზრისით არაფერია ახალი).

და დღეს, თითქმის საუკუნენახევრისაგან დუმილის შემდეგ, ჩვენი არქიტექტორები ნერადესესა ამოცანის ზენაშე აღმოჩნდნენ, მიუხედნელენ თუმის, რომელიც ასწლეულების მანძილზე უმთავრესი იყო ხელოვნმოძღვრებაში — თბილისში საკათედრო ტაძარი უნდა აშენდეს. ეს დიდად სასიხარულოა ყოველ ქრისტიანის, ყოველი ეროვნული მშვილიშვილისათვის. თუ რამდენად ვართ ზნედ ამისათვის, უნდა ეჩვენებინა მხატვრის სახლში მოწყობილი საკონკურსო პროექტების გამოფენას. ეწსპოზიცია ძალიან მრავალფეროვანია. აქ ბევრი სათნტკეოესო ნაშუშვარია წარმოდგენილი. ზოგი მათგანი ჭეშ ქართულ ფორმებს მისდევს, ბევრი სრულიად ახლებურ, ორიგინალურ გადაწყვეტას ეგთავნობს; არის ორიგეგგარი მიდგომის შეთანხმების ცდებიც.

რადგან ახალი საკათედრო ტაძარი ძველ ხელოვნმოძღვრებისა მშენერო კაქმრნი უნდა იყოს, ახლებურად, მაგრამ მაინც ქართულ ტრადიციას უნდა ეფრქვევდეს და ქართული სულ ჰქონდეს შთაბერილი. გვსურს რამდენიმე მომენტზე გავაჩერეთ ყურადღება.

უპირველესი, რაც ახასიათებს ყოოელ ეკლესიას, მაკსიმალური სისადეე და ჰარმონია. თვით ყველაზე შემკულ ტაძარშიც კი, სტეტეტოლეკი ინტენსივ ეს, ნიკოლაშინდა თუ ბეთანია, რომ ფაიფარი ეფექტი სამოგანსა, ხელოვნმოძღვარის ერასოდეს ტალტობს ზომიერების გრძნობა. სწორედ ამიტ ვიიღეკეთ ის დიდებულება და სრულყოფილება, დღეს, ტაძარმიდ.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ამიტომ, ეიოუის, გადაწყვეტილებით ისინი კონკურსში მონაწილეობას არ მიიღებენ, თუმცა ალიბნაწვნიან სპეციალური კილოთით.

ეროვნის სმდგმეტვა, რომლებიც ჩაბარდა 22 და 23 თებერვალს, მოსმენილ იქნა კონკურსზე წარმოდგენილ პროექტები ავტორების მოკლე მოხსენებები.

დადგენილა, რომ ეროი ისევ შეიკრიბება 15 მარტს.

გამოფენაზე წარმოდგენილი პროექტები მრავალფეროვან შემოქმედებით სურათს ქმნიან. ამჟერად შევჩერდებით კონკურსის ყველაზე ახალგაზრდა მონაწილეთა — სკოლის მოსწავლეებისა და სტუდენტების — შემოქმედებაზე.

8 წლის გიორგი მინდიაშვილმა მეკაოსაგან ბაზილოკის და სამრეკლოს ტაძარი წარმოადგინა. დამსწრეთა ქმაყოფილება გამოიწვია მისმა უშიშარმა გამოსელამ ეიოუის წინაშე. პატარა გიორგი ექვე წარმოდგენილი საკონკურსო პროექტის ავტორის ბრბილ მინდიაშვილის შვილია, ასე რომ კონკურსში მამა-შვილმა ორი სხვადასხვა პროექტი წარმოადგინა.

თბილისის 126 სკოლის IV კლასის მოსწავლემ დიმიტრი გამყარლიძემ ბის მიერ წარმოდგენილი ეკლესიის ფასადის ნახატი გამოფინა, 161-ე სკოლის X კლასის მოსწავლემ მალხაზ ჩხიკვაშვილმა კი, ასანთის ღერებისაგან შმვენიერად შესრულებული ტრაპეზის პრინციპია დაცული პროექტში — საკურთხეველი მოლიანად შენარჩუნებულია.

დანგრეული ეკლესიის ნახვისას ქართველ ადამიანს ყოველთვის შეაწუხებ ეუნარი წარმოდგენოს ეკლესიის პირვანდელი ზოგადი ფორმა. სწორედ ასეთი თვალით შეგარკვევნიძემ თავის გამოსვლაშიც:

„წმინდა სამების საკათედრო ტაძარი, ჩემის აზრით, პირველ ყოველსა უნდა იყოს ძეგელი მიძღვნილი იმ ოცი თთასამდე ქართული ეკლესიებისადმი, რომელთა წყალობით ინახებოდა და მტკიცდებოდა საქართველოში ქრისტიანობა და რომლებიც ბოლო საუკუნეში, ანოკალიფსის წინა საუკუნეში სულს ღაფდნენ.

ყველა და ახალ ეკლესიაში, ეფეკრნის, ალბათ, ეყოს არავითარი (რადიკალური) განსხვავება. მხოდგელობაში მაქეს უმთავრესად არქიტექტურული ფორმა. ჩემი არგუმენტი ფდგომარეოეს. შემდეგში — ძველი ბაზილიკებიდან ქრეშეთამდე ვანგალი უდიდრესი გზა ქართული ხუროთმოძღვრებისა გვიჩვენებს იმის, რომ ეკლესიები, ტაძრები ვეთარდებოდნენ. ინვეეზოდდნენ. სულელებოდნენ, ესაადგებოდნენ ბარეთმა.

მე ეშმაკ, რომ ძველსა ❦ ახალ ეკლესიაში არ უნდა იყოს საზღვარი, მკვეთრი განსხვავება. მიხაშეშენილად ვთვლი ძველდან ახალზე ადგილეკ იყოს ეზელი, ფრთხილი ნაბიჯ. მიეხედვად ინსანი, რომ ტაძარი ძველ ეკლესიაუან ს ტლნნ ბაქვ დაწერილი, გამოუყენებელია ისეთი ელემენტები, რომლებიც არ ახასიათებდა ქართულ საეკლესიო ხუროთმოძღვრებას, ეერძოდ, არც ფიდი ბუმბათი, არც ბეორსაგებული ოთხივე მკლავი, არც ბკლავებს შორის ნიშები და არც შვიდთაღოვანი შესასვლელი, მაგრამ ესინი ეეერწყნენ ტაძრის სხვა ფორმებს, რადგან თვითონ ამ ფორმებიდანვე გამოდნინარეობენ.

ამშვენებდნი მსალდა შეეარჩიე ქართული ბეჭედი, შიგნითან მოსაპირკეთებელად ქართული ტეფფა მარმარილი. ბუმბათი გადათხრება ლურჯი ქვიშაქვით".

ბეიოგანი ბერიძე,
არქიტექტორი, გ. ნ. ჩუბინაშვილის სახელობის ქართული ხელოვნების ისტორიის ინსტიტუტის თანაშრომელი.

ა. ბაბაკანიანის ფოტო. (სანეფორმის ფოტოქრონიკა).

რედაქციაში მოდის წერილები, რომლებშიც ახალგაზრდების სხვადასხვა ფენის წარმომადგენლები კვლევიერების თავიანთ მოსაზრებებს უმაღლესი სასწავლებლების ფასიან სწავლებაზე გადახსნილან დაკაზრებიდან... ზოგი მათგანი ეთანხმება ბანფილი დოლენ ელდეკეს ჩაფენილის პუბლიკაციას „ცხოვრების აუცილებელი მოთხოვნა". ზოგიც კიდევრიოფენი წინააღმდეგია. ამ იდეის მიზანთანადმდეგია: უმრავლესობა მიზეზად მუშა-მოსახლეობერთი ხელფასის სამყარის ახალდებს, რის გამოც მათ წარმოდგენილად მოიჩნიათ 10 000 მანეთის გადახდა უმაღლესში მოსაწყობად... უმრავლესობა კი თვლის, რომ იდეა, რაც შეიძლება სწრაფად უნდა განხორციელდეს. რათა თავიდან აეცილოთ ის მარკეიტინგი და უსამართლობანი, რაც მოსალე გამოცდებს ხდეს თან...

რედაქცია სთავაზობს მკითხველს ამ წერილთა უმნიშვნელო ნაწილს და თვლის, სწორედ ამგვარმა ხასიათი აზრთა გაზიარებამ შეიძლება მოგვიანების ეფექტანაირ მოსაზრებამდე გადაწყვეტილებამდე.

მოსაზრებები ფასიან სწავლებასთან დაკავშირებით

ციფრულმა და თვალებს არ ეუჯერებ 10.000 მანეთი. შეცდომა ხომ არ არის ნოლების რაოდენობაში? მაგრამ ამ გასაკვირიც არაფერია, რადგან საქართველოში არიან ადამიანები, რომლებიც ამ თანხას ერთ დღეზე კი იღებენ. ესენია მექრთამეები და ჩვენი საბოდიშოდ ის მახინჯი ნაწილი, რომლებიც პატიოსანი შრომით ხალხს ზურგზე ცხოვრობს... ყველა ამ გზას სჯობს სოციალისტურ საფუძველზე ჩამოგვალიბოდა მექრთამეები და დღესასთან ერთად შექმნილი კომპეტენტალ-ტექნიკური გამოგვაცდა ამბიციებები. მხოლოდ ის კარ წარმოიდგენს ამის მდგომარეობას, ვინც ხელფასით ცხოვრობს.

ლილი სპასიძე,
ჭ. ყუთაისი.

მე, ამბიტურიენტის დედა, ვეხმაურები ედგარა ჩიდეფლის პუბლიკაციას, რომელიც ფასიან სასწავლებლის აუცილებლობას ასაბუთებს.

ეს სახალხო ფორუმის განათლების კომისიის წევრი ვარ. მოვიწვიეთ სხდომაზე ბატონ პარეენ ქარგაველაშვილი, რათა ჩამოეყალიბებინა თავისი მოსაზრება და დაეტანებინა ამ საკმის სიკეთე. ჩვენ ყველამ მოვიწონეთ ასეთი ჯობნელ განათლების სისტემაში... პირადად მე, ობლობაში გამოვზარდე ერთი ვეფხი. შარშან რეპეტიტორებთან მოვამზადე და სულ წყალში გადავაყარე 2500 მანეთი. განა არ ჯერჩენა სწავლის საფასური შემეძინა? თუ კი ბავშვი უნიჭო და უნიათო გამოდგება, მისი დათხოვნა ყოველთვის შეიძლება.

თინა გიორგაძე,
თბილისი.

განა შშობლისა და ახალგაზრდისათვის ხელმისაწვდომი არაა გადაახდის სწავლის თანხა, ვიდრე ეშმილის წლების მანძილზე რეპეტიტორებთან, მერე კი ნერვები დაიწყვნოს მისაღები გამოცდების პერიოდში, რომლის დროსაც ბევრი კარგად მომზადებული ბავშვი დამარცხებული რჩება და ზეიმობს ენერგ, ჯიბეგასქელებული. მზრუნველი დედ-მამის შვილი?

წერილ ხელს აწერს 36 შშობელი.
ჭ. თბილისი.

უმაღლესი სასწავლებლების სამეურნეო ანგარიშზე გადასვლა, ალბათ, მოიკვლევ შშობლის დიდი ხნის ნანატერი ოცნება იყო და დღეისათვის უკვე რეალიზდად გვევსება. როგორც ყველა ახალ წამოწყებას, რაც გინდა კარგი იყოს იგი, მოწონებულად მაინც ვამეუნნენება, არც ამ შემთხვევაში ვართ დაზღვეულნი წინააღმდეგობებისაგან.

„როცა ექეფტრტი სწავლის ფული ვადაახლის, შაშინ ის ლექტორსაც აირჩევს, თვით გადაწყვეტს ვის ჯგუფში იმეცადინოს". (ეს სავსებით სწორი გადაწყვეტილებაა). განა სუსტი ლექტორი წინააღმდეგი არ იქნება ამ იდეის განხორციელებისა? ან საბოგადოებამ ხომ იცის, რომ ლექტორთა მნიშვნელოვანი ნაწილი ეწევა ბერთამეობას და რამდენიმე ათასობით მანეთის ოდენა ერთი ამბატორიენტის მოწყობაში, რაში არგია მის თეფდაც 1000 ან 1200 მანეთი ხელფასი?

ამიტომ, ჩვენის აზრით მხედველობაში უნდა იქნას მიღებული ათასობით ახალგაზრდისა და მათი შშობლების აზრი და არ გაეწიოს ანგარიში ზოგიერთ ვაი-ეკეტორთა წინააღმდეგობის.

ჩვენი, შშობელთა სურვილია, რაც შეიძლება დაჩქარდეს ამ წამოწყების განხორციელება.

წერილს ხელს აწერს 30 შშობელი.
ჭ. თბილისი.

მე, პირადად, სრულიად ვეთანხმები ბატონ ჩიდეფლის მოსაზრებას. ფასიან სწავლებაზე გადასვლა მართლაც, ხომ დღეთანდღეი ცხოვრების აუცილებელი მოთხოვნაა.

სტუდენტთა დიდი ნაწილი უმაღლეს სასწავლებლებში დადის მარტო ვალის ბოდის მიზნით. მე პირადად ბევრს ვიცნობ ისეთებს, რომლებიც ბოლოდ იმიტომ დადიან ინსტიტუტში, რომ ფიალონი

.

ფასიანი სწავლებისას ვნახავთ, ვინ იქნება ღირსი იმისა, რომ სტუდენტის სახელი ერქვას. შაშინ უმაღლეს სასწავლებლებში დარჩებიან მხოლოდ ისინი, ვისაც მართლა სწადია სწავლა, ეს კი ერთადერთი წყარო იმისა, რომ მაღალკვალიფიციური კადრები მომზადდეს, რაც დღესდღეობით ძალზე სჭირდება საქართველოს.

ნ. ბიუკანაშვილი,
ხატდგენები.

საზოგადოებრივი აზრის თანახმად დღეს უმაღლეს სასწავლებლები უფფლონო არაგინ ეწყობა, თანაც ამბატორიენტების შშობლები არაოფიციალურად ყოფილაულ თანხებს იხდიან შვილების მოშზადებაში. ასეთ პირობებში ფასიანი სწავლება გამართლებულია. ეფექრობთ, ეფექიეფრა და გაუაზრებელია იმათი აღშფოთება, ვისაც გადასახადი ფული არა აქვს. დე, უფფლოსმა კოსკერსში გამოგიტანთ თავიანთი ნიჭიერება; მითუმეტეს, რომ ფულიანი კონკურენტები აღარ ეყოლებთ. ვფიქრობ, ეფფასო ეფფასი ეფფასი ეფფასი

მთამსვლელობის

დედამთავარი

„როდესაც ჩემს წინ ნამსხვრევები გაბადრულ მთვარის იწვებენ თოვლზე ციმციმს, ცივლს, როგორც ალმახი, — უშბის წითელი კედლის ქიმზე მარტოა მდგარი მომეჩვენება ჯაფარიძის ქალი მამაცი“.

ნიკოლოზ ტიხონოვი

25 წლის წინათ, საიუბილეო საღამოზე, ალექსანდრა ჯაფარიძეს ასე მიმართა ვერიკო ანჯაფარიძემ — „მრავალი ქალის როლი განმისახიერებია ჩემი მოღვაწეობის მანძილზე, მაგრამ ნამდვილად გამიგიჟებიდიდ მეთამაშა ისეთი ქალის როლი, რომელშიც ისე იქნებოდა ქალური სინაზე და დიდი ვაჟკაცობა შერწყმული, როგორც ეს თქვენშია“. დიდი მსახიობის გულწრფელმა სიტყვებმა ცრემლი მოგვარა და შემაძლო რუსთაველის თეატრში შეკრებილი საზოგადოება, რადგან მათ წარმოდგენაში ალექსანდრა ჯაფარიძის ცხოვრება ლეგენდას ჰგავდა და... ეს ლეგენდა სინამდვილე იყო...

ჯაფარიძეთა ოჯახიდან მთამსვლელობას სულ პირველად ალექსანდრა ეზიარა; 1923 წელს, სპარტიველოს ეეიფეზნიკური ობსერვატორიის დირიჟორის, პროფესორ ალექსანდრე დიდებულიძის ხელმძღვანელობით მეინგარშეერზე პირველი სამეცნიერო ექსპედიცია მოეწყო, რომლის შემადგენლობაში როგორც „მეტეოროლოგიური ნაწილის დამკირავებელი“ მონაწილეობდა ალექსანდრა ჯაფარიძე. იგი ჯგუფში ერთადერთი ქალი იყო, რომელმაც ფეხი შედგა კავკასიონის ერთ-ერთ უმაღლეს მწვერვალზე. ამის შემდეგ, ალექსანდრამ კავკასიონის თითქმის ყველა მნიშვნელოვანი მწვერვალი დაიპყრო, მთამსვლელებისათვის დაწესებული თითქმის ყველა ტიტული და წოდება მიიღო, მაგრამ სიცოცხლის უკანასკნელ დღეშდე მოებინადინა სიყვარული არ გახეოლებია. საზოგადოებრივი დატვირთვის სახით, იგი მთელი ცხოვრების მანძილზე განუწყვეტლივ მოღვაწეობდა მთამსვლელობაში.

ჩვენს ხელთაა ალექსანდრა ჯაფარიძის ჩანაწერები. დღიურები, რომლებიც ისევე სანტერესოა, როგორც მათი ავტორის ცხოვრება და მოღვაწეობა... ეს დღიურები, ერთგვარად, მთამსვლელობის ისტორიის ნაწილია, ალექსანდრა ჯაფარიძის თვალით დანახული და გრძნობით ნაწერია.

მთასთან პირველ მიახლოებას, მეინგარშეერთან შეხვედრას იგი ასე გადმოგვეცმა:.. ... „მშვენიერი ამინდია, არცერთი ღრუბელი ცაზე. გავიხედე მწვერვალისაკენ... ბზის პირველი სხივები ანათებენ მის ქაღალი ქოჩორს, სწორედ ჯალარს, რადგან აქა-ი? ზავი კლდეები სხანან თოვლ-ყინულიდან, გაიქმა ჩრდილს მოუცავს და ისევდაც ამაყსა და ლამაზს, ბზის სხივები მატ სიამაყესა და სიმშვენიერეს მატებენ. გიზიდავს თავისკენ და ისე ძლეიდან, რომ იშვიათად თუ ვინმე გაუძლებს მას. გინდა ახლოს მიხვიდე, შეეხო, თავზე ხელი გადაუსვა და მოეალერსო. ეს ერთადერთი გმირია, რომელმაც ჩემი გული დაბაკრო და დაიმონა. მე ეხლა ვერ წარმომიდგენია, როგორ ვიჩეფნი მერყეობას წამოსვლის დროს... მოთმინება მოკარგება, როდის გავიმეზავრებით მისკენ... მიდგიარხო და... ვვიდნა მიუდგომელს მიეუდგეთ, მოეწვდომელს მიეწვდეთ, მისი გულის სილრმეში ჩავიხედეთ, იქ სხამდველე ამოგიკეთხოთ, რომელიც ჯერ არავისთვის მისაწვდომი არ გამხდარა. ამაში თვით იგია დამნაშავე: მკაცრია, სუსხიანი, თავის გულს არავის გადაუშლია ასე ადვილად“...

„კავკასიონის მწვერვალები ალექსანდრას ლეიძლი ძმები არიანო — ამბობდა ლევან გოფეა, რადგან ამ მწვერვალებზე სამეფოშიდ დარჩა მისი ძმების ახალგაზრდული სული და კავკასიონმა. მხლოდ ძმათა ნამუზღარზე წასული დის წინაშე მოიხარა ქედი. ძმების სიახლე არ შეარხია უშბასა და თეთრულის გულღაკოდილნა დამ. თავისი ტკბილ-ეწარე ცხოვრების ბნიშვნელოვანი მოვლენების ვახსენებისას, ერთ ასეთ ჩანაწერსაც შეხვდებით მის პირად არქივში: „პირველად მე დავადგი ფეხი მთების ამაყ გულს ბალეთელი მე შევალე მათი სული და ჩემს ძმებზე ეკ ვიყარე ჯვენი. იქნებ, ამით უფრო მეტი ვნება მოვაყენე, სული ჩამოთოვეთ, გამომიწყალეთ“...

დიდი განსაცდელებისა და ტკივილების მიუხედავად, ალექსანდრა ჯაფარიძემ ვეკკალეურად, რაინდულად მიიღო ეს გამოწვევაც...

1929 წელს, მეგობრის გადაყარჩენად ხელგაწყვდილ, 33 წლის ასაკში შემოდგომაზე თვითონელის კალთებზე, გეოლოგია და მთამსვლელს — სიშინ ჯაფარიძეს. გლოვის ზარმა ჩამოაკარა ჯაფარიძთა ოჯახში, მაგრამ დაფიკებელია მათი სწრაფვა მწვერვალებისაკენ. ერთ ძმა შეორეს შეეცალა. ალექსანდრას ეძმერინი ძმა — ალიოშა ამოუდგა ბაარში. დაამძაა სამნონის სადგაზე ფიცი დადო — მისი დამსრეველი ოერეტების ალსადგენად ზოლისკენ თეთრულიდი დაეკიროთ.

— „თუ არა სიმონის სიკვდილი, მე იქნებ არასოდეს მეფიქრა მთებზეო“ — წერდა ერთგან ალიოშა.

— „სიმონის დაღუპვის შემდეგ დაუძლეველი სურვილი გაგვიჩნდა გვეფასა და გამოგვეცალა ის ადგილები, სადაც მან უკანასკნელად დაადგა ფეხი“ — იგონებდა ალექსანდრა.

სიმონის დაღუპვიდან ერთი წლის შემდეგ, თეთრულიდან ადამიანთა ხმაურმა შეაკოთა. ამჯერად მწვერვალზე ოთხნი იყვნენ: დაძმა ჯაფარიძეები, მათი მეუძლეი თანამგზავრი მოაშო, მოხეკვე იაგორ კაზალაკაშვილი და სვანი ადსიდ ავალანი.

თეთრულიდან იდგა ქარიფელი ქალი — მსოფლიოში პირველი ქალი, ვინც ამ მწვერვალზე ავიდა. იდგა ძმის წარაყინზე დაყრდნობილი და იცოდა, რომ ამ წარაყინამ შეაძლებინა აჭ ამოსვლა.

თეთრულიდან დაბრუნებულებმა, უშბის მწვერვალიც დაზეიეს, მოსინჯეს მისი ძალაც, მაგრამ უნაგირზე ასულები, უამინდობამ ხელი აიღებინა მწვერვალის დაპყრობაზე. უშბაზე ასვლა რამდენიმე წლით გადახდა. 1934 წელს, მას შემდეგ, რაც ე. წ. „უშბის ალპინტემა“ ეწარეიციის უფროსად ალიოშა ჯაფარიძე დანიშნა, შესაძლებელი. გახდა უშბაზე შეტევის დაწყება. მოიკრიმე ჯგუფში აქაც ოთხნი იყვნენ: დაძმა ჯაფარიძეები, იაგორ კაზალაკაშვილი და გიო ნიგურიანი. ბეერე ზნის სიარულის შემდეგ, მთამსვლელთა წინაშე ვერტიკალური კედელი აღმართა. გზა არსად ჩანდა. ალიოშა და გიო ოთხი საათის განმავლობაში ენიცელებიდენ ერთმანეთს და ეკიალობდენ ზეციდ ასულს, მაგრამ ყველა ცდა უშედეგოდ დამთავრდა. დაკანცულები, „ესამოვანო ფიქრებით და დამარცხებულთა მძიმე განცდით დაბრუნდნენ ისინი ინ ადგილზე. სადაც მათ ალიოშანდრა ელოდებოდათ. ალექსანდრას არ მოეწონა მათ მიერ მოტანილი ამბავი, მაგრამ გამაბოჭვების იმედი დაკარგული არ ჰქონდა. — „თქვენს ცდაში, მე ქვემოდან ვათვალიერებდი ადგილს, ელლის თავზე და მეონია, იქ არის ზეციდ წასასვლის შესაძლებლობაო“ — გაამბნევა მეგობრები და მიუთითა ელდოვან კიდეზე, რომლის ქვეშაც თვითონ იმყოფებოდა. მრავალი ცდის შემდეგ, ალიოშამ ბეჭი შეუდგა გიოს და უფსკრულზე გადმოზნექილი კიდლის სიმაღლეე დაძლიელ იქნა. ალექსანდრას ვარაუდი გამართლდა. „ზა მონახა...

მწვერვალამდე 200-დე მეტრი რჩებოდა. დაღლილებს ღამიმ მოიხერხებინე ადგილზე რომ მოეყარა. ჯერ ერთი ადამიანი თუ გაათენდა, ისიც ნახეგრად დაჭდარი. ისინი კი ოთხნი იყვნენ. აუეიდელი გახდა 200 მეტრით ქვეითი დაშვება. შეუუხდენ, ენანებოდათ ტანჯვით გამოვლილი მანძილის დაკარგვა, მაგრამ სხვა გამოსავალი არ იყო. გადაწყვდა უკან დაბრუნება. მხოლოდ ალექსანდრა არ ამირებდა წასვლას. მას გამოცდილება კარნახობდა, რომ ამ კრიტიკულ მომენტში, მეცრე დაბრკოლებამ შეიძლება ხელი აიღებინოს ბანზრახვაზე მის თანამგზავრებს. ალიოშამ მამიჭვე, იერძნო დის ჩაფიერი და დაეთანხმა დარჩენილიყო. ამით და-ძმამ უკან დასახვევი გზა მოჭრა. მათ უკვე იცოდნენ, რომ ღილით ვერცერთი თანამგზავრი ვერ იტყოფა უკის ასვლაზე, იადგან ზემოთ ქალი დატოვეს. ალიოშამ თოკი კლდეზე დაამაგრა, ალექსანდრა ნაბადში გამოეხვია, თოკზე დაეკიდა და მშვიდობის ღამე ესურვა თანამგზავრ მამაკაცებს. დარჩა ალექსანდრა უშბასა და ღამეს შუა ადგილზე დაკიდებული, ხოლო, როცა ცაზე ვარსკვლავები აკიაფდნენ მის თვალწინ ზღაპრული სახანამა გადაეშალა.

ამ ამბავს ასე იგონებდა ალექსანდრა ჯაფარიძე: „ჩანდა ყველა მწვერვალი, თითქოს ხელს გაგიწვდიდე და იალტაზის შეხებას ვიგრძნობდი. ღამე სულ სხვაგვარად ბოწყინავდნენ ბრძოლის კოშკივით ალმათელი ყინულოვანი ქედები. ზვეთი უშბა იყო და მე უკვე ვიცოდი, რომ ხვალ, ჩვენ, ყველანი მწვერვალზე ავიდოდით და გაკოცხლდებოდა სიმონის ოცნება. ეს ასალეკ მის ხსოვნას ეძღვნებოდა. მხლოდ აქ, ამ ეფსკერულებში გვგადებს ეაბდველი პატივისცემის გრძნობა ინსის მიმართ, ვინც პირველმა შეეხება უშბას, ვინც ავიდა, ან იფიქრა მასზე ასვლა“...

და აი, დადგა ნანატრი გამთენიების დღეც. უშბის სამხრეთი მწვერვალი ქართველ მთამსვლელთა ოთხეულის ფეხქვეშ აღმოჩნდა!

დიდი ქვებისაგან აგებული ნიშანი, ეცხოელთა წერილების ნაცვლად, მწვერვალზე, ქართველ მთამსვლელთა ხელით დაწერილი პატარა ბარათი დარჩა, ხოლო, როცა დადამდა და ნისლი გაიფანტა, მწვერვალზე ეცხლი ანთო. ოამდენიმე წუთის შემდეგ, უშბაზე, დასთვლელი ცეცხლის სპასუხოდ, სვანეთის სოფლებში კოცონების ალი ავარდა და როგორც ალიოშა ჯაფარიძე წერდა: „ან კოცონებე იწყოდა უკანასკნელი ნაშთები სვანეთის ეთნოოოგიურ-ეთნიკისა, უშბის წვერზე ადამიანის ასვლის შეეძლებობის შესახებ“.

საკუთარი ალპინისტური მოღვაწეობის შეფასებისას, ალექსანდრა ჯაფარიძე რამდენჯერ ასვლის განსაკუთრებით გამოყოფდა და გამოარჩევდა უშბისა და თეთრულიდის გარდა. ასეთად მიიჩნდა მას 1940 წელს ჩატარებული ცენტრალური კავკასიონის დიდი ტრავერსი, რომელიც მიზნად ისახავდა ასეულები ჩატარებულიყო ცენტრალური კავკასიონის ურთულესს ნაწილში — ჯინთულანიდან „ბუკატაშამდე და წურუნგალოდან რუსთაველის პიკამდე. ალინშეული ტრავერსი ბრწყინვალედ ჩატარდა. გარდა იმისა, რომ ეს იყო ოქვიათი სპორტული მიღწევა, იგი წარმოადგენდა უმაგალითო ალპინისტურ რეკორდს იმ დროისათვის. ვერცერთი დიდი ალპინისტური ლაშქრობა, რომელიც მანამდე ჩატარებულა ალპებში ან კავკასიონზე, ვერ შეეჯიბრება ალნშნული მიღწევას, ვერც ალპეულ მწვერვალთა რიცხვით, ვერც გავლილი მარშრუტის სიძნელეთ.

ეჭსკიდიციის მოგზაურ უძნელესი თხემი 80 კილომეტრის გავლა და 20 მწვერვალზე ასვლა, რომელთაგან 10 უძნელესია კატეგორიის განკეკუთვნებოდა. პირველად ჩატარდა ასეთი ლაშქრობა. [illegible] დამბრეარე ბაზიდან [illegible] და სუფსათის მარაგის შეუცვლელად. თითქმის მთელი თვის განმავლობაში თითოეულ მთაგანს უტდებოდა 25-30 კილოგრამამანი ზურგზანთების ტარება. გასათვალისწინებელია ის გარემოებაც, რომ ტრავერსი ჩატარდა ოქტომბრის თვეში, ცუდი დარების პირობებში, როდესაც დღე ძლიერ შემცირებულია და სიცივეებში იმდენად გაძლიერებული, რომ სიარული შესაძლებელი იყო მხოლოდ ღილის 10 საათიდან საღამოს 5 საათამდე (როგორც ყოველთვის, საკვეთილო სპორტკორტტებსა დაადგიანა და მხოლოდ სეტტემბრის ბოლოს გასცა ნებართვა ტრავერსის ჩატარების შესახებ).

1945 წელს, ალექსანდრა ჯაფარიძეს ახალი უმეფლრება დაატყდა თავს. უშბა-შხელდის ტრავერსის დროს დაიღუბა ალიოშა ჯაფარიძე და მისი ჯგუფი. ალექსანდრამ დაკარგა ერთგული და საყვარელი ძმა — მეგობარი, თანამებრძოლი და მთაში განუყრელი თანამგზავრი...

თორმეტი წელი ეძებდა უშბის კალთებზე დარჩენილ ძმას ალექსანდრა... ბოლოს მაინც იპოვა... უშბამ პირველად დაარბენა თავისი მსხვერპლი...

განცდებმა და გლოვამ, თითქოს, ცხოვრების ბზი დაუკარგა ალექსანდრას... მაგრამ აქაც ჯოხა თა-

ვის თავს, აქაც მონახა სასიცოცხლო ინტერესები...

თბილისის პიონერთა და მოსწავლეთა სასახლეში, ტურიზმისა და ალპინიზმის კაბინეტში, სადაც იგი მზია ერისთავმა პედაგოგად მიიწვია, ჩვეული გულმოდგინებით და სიყვარულით შეუდგა ახალგაზრდა თაობის აღზრდას. ამ პატარა კაბინეტში, მზია ერისთავმა ინთავეთ შექმნა ის განწყობილება და სადუღველი, ურომლისოდაც ძნელია შემპარიტი მამეელშვილის აღზრდა. მისი აზრით, ბავშვისაოვის, მოზარდისათვის დიდი მნიშვნელობა ენიჭებოდა პიროვნების, პირადი ზეგალთის ძალას. ასეთი სამეგალთი პიროვნება კი, მისი აზრით, იმ დროს უშბის გმირი — ალექსანდრა ჯაფარიძე იყო.

ალექსანდრა ჯაფარიძეს ცხოვრებამ, ბევრ ტკივილად ერთად, სიხარულიც მეეჯერ აჩუქა. ერთი ასეთი სიხარულთაგანი იყო ლეგენდადქცეული ბეიოლების გამოქვაბულის აღმოჩენა და აკლევა.

ალექსანდრა არ ივიწყებდა თავის მშობლიურ ჭიათურის რაიონსაც. სამოც წელს მიტანებულმა, ალპინიზმის 30 წლისთავთან დაკავშირებით, თავის ნაბოლარა ძმასთან — ნოესთან ერთად, წარმატებით უხელმძღვანელა ჭიათურის მაღაროელთა 50-კაციან ალპინიდას მყინვარწვერზე. ეს იყო მისი მე-19 და სამოლოო ასვლა მყინვარწვერზე. იგი აქაც თავისი ძმის გვერდით იდგა. ასე თავისებურად ჯამოიშშეიდოთა იგი კავკასიონის მწვერვალებს, მაგრამ მოიმს მაინც ვერ თმობდა. სწრაფვა ამის დასტური იყო, რომ მან ქართულ ენაზე აამეტყველა ცნობილი ფრანგი მთამსვლელის მორის �ერეოვის წიგნი „ანაპურნა“, რომელშიც ბატონად და ამაღლებულად არის აღწერილი სტეჩისთან ბრძოლაში მთამსვლელთა შესანშნავი გამარჯვება. ეს თარგმანი, ალექსანდრა ჯაფარიძის უკანასკნელი საჩუქარი იყო მთამსვლელობის თაყვანისმცემლების, მთელი ქართველი ხალხისადმი.

ივანე ჯაფარიძე,
გეოლოგიურ მეცნიერებათა კანდიდატი.

რეპლიკა

რამდენიმე შეკითხვა უცნობ კანონმდებელს

მკითხველის წერილი ბოდიშს ვიხდი, რომ თავად ვერ გამოიკვლევია, სახელდობრ ვის უნდა მივმართო. სიმართლე გითხრათ, არც ის ვიცი ამ ჩემს შეკითხვას ვინ გასცემს პასუხს. მხოლოდ ერთში ვარ დარწმუნებული — ის, რაც მაინტერესებს მე, ინტერესებს სხვებსაც.

საქმე შემდეგში.

ამ მე ვერ გამომაქვს აზრი შავი თეთრზე ნაწერიდან ან ორად ეიღაცა ცდილობს ძალად დაგვაინიოს (ჩვენ თუ კიდევ დაბნეულ გვიდგია და არ ყოფილა საშველი!). საერთოდ, ვფიქრობ ჩვენში სულ უფრო მიზანმიმართულად ყალიბს ფეხს ურთიერთშემცდელი აზრების ერთი ბიოკოსტი. ბოლოსტვის, მეორე ალტერ აზრებსაც. მესამე ორივეს ერთად!) ხალხის დამპალ-ნაკლი პოზიციისა და ორ კაცს ეტყა ერთა ზმნის დამკვიდრების ეგზიფერციები. ასევე ბერიშვილი ეროსდგება ყოველდ ამბორფულ. მე ვიტყოდი, ორმაგფასკერიანი „სინტეზეა" — „Все разрешено, что не запрещено!") (და პირიქით), რომელიც — თავიდან კოზმა პრუტკოვის პეიოტოზიე კი მეგონა, მაგრამ ღღეს რომ ერთს დაგიწერენ და ხვალ მეოთე მოგიხოვენ. ოქვენ წარმოიდგინეთ, საბჭოთა სინამდვილეში ადამიანებული კაცია კო ფაიბრეკენ.

თავად განსაჯეთ:

ისეთ ოფიციალურ გაზეთში, როგორიც „ოგონიოკი" ამა წლის 21 თებერვალს დაიბეჭდა ინტერვიუ ფრიად ავტორიტეტულ პირთან ეროსასთან — საქართველოს სსრ უზენაესი საბჭოს დეპუტატთა არჩევნების ცენტრალურ საარჩევნო კომისიასთან არსებული იურიდიული საკონსულტაციო ჯგუფის თავმჯდომარის მოადგილესთან, საქართველოს სსრ უზენაესი საბჭოს პრეზიდიუმის იურიდიული განყოფილების კონსულტანტთან ქალბატონ ლია ცინდელიანთან. აი, რა განმარტება მოგვცა მან ჩვენს არაორდინარულ არჩევნებთან დაკავშირებით: „დეპუტატობის კანდიდატებს უფლება აქვთ გამოვიდნენ კრებებზე, თამბორიებზე. სხლოვებზე, მიტინგებზე, **პრესაში, ტელევიზიით და რადიოთი**" (ხაზგასმა ჩემია — ა. კ.).

კარგი და კეთილი. მაგრამ ერთი ეს მიბრძანეთ, უცნობი კანონმდებელი თავისი დაუწერელი კანონით რატომთა ფერთხილობს იმავე საინფორმაციო სამსახურეს „კანდიდატები „არ გამოარჩევთო"? ასე მაგალითად, რაკი დეპუტატობის კანდიდატია, თუმცა ყოველდღე ეშუშვებელია ბატონმა ოთარ სეფიანმა ზეასტულის თავისი სამსახურეობრივი ოფილეობა და გამოგვიცადოს რა ფიდმეს ეგაბეკი ილეზონმა... დაუშვებელია ბატონმა გიგა ბოკერიამ ასევე ზეასტულის თავისი სამსახურეობრივი ოფილეობა და მისთვის ჩვენი პრიფესიონალიზმით გაგვაგებინოს რა ხდება ნიკარაგუაში...

ჯერ ერთი ეს ის ხალხია, რომელთა ტელევიზიით გამოსცემენ მათი სამსახურიდ და არა თვითრეკლამა. ასეც რომ იყოს, აკი კანონი გვეუბნება კანდიდატს ტელევიზიითა და რადიოთი გამოსვლის უფლება აქვთო?! ე. ი. უფლება აქვთ ამომრჩეველს გაიცინოს თავიანთი პოლიტიკური პლატფორმა, ისაუბრონ არჩევნებთან დაკავშირებულ პრობლემებზე და სხვა.

წესით და რიგით კონკურენტების ტელევიზიებში გამოწვევის უფლებაც უნდა არსებობდეს. რატომ ვმალავთ და ვის ვეშინავთ ამ ხალხს, ვისაც ამომრჩეველები კიდევ უფრო მეტი გულისყურით უნდა დააკვირდნენ?

რაც შეეხება ე. წ. თანაბარ პირობებს, ეს წინაპირობაც უფრო პატრონსაფ უნდა დავიცვათ, თორემ რა გამოდის — პეტრეს გამოსვლა არ შეიძლება, პავლესი კი სიამოვნებით. ამბავ „საზიზღორი კაპიტალისტებმა" ენაზე დისკრიმინაციაც ჩქვიეს.

სწორედ რომ ყველას უნდა მივცეთ „თავის გამოჩენის" საშუალება ტაკიაოდ თანაბარი დროითა და წესით. საფუძვლიან ხალხს მოწყალეთს შიშიც არ უნდა გვქონდეს. ჯერ ერთი, ყველას არ ეხერხება საჯაროდ გამოსვლა. ზოგს ალაბაქი ერარკვევა, ზოგი ობიექტიურად მოიტყვინს. ზოგს საკრთოდ არა აქვს გამოსაჩენი პირი. ზოგს კი, რა დასამალია და, არა აქვს არაფერი საჩვენელი... და ბოლოს, ხომ ვკამეფოდ ხელმნიმან შოთამ კოკასა შიგან რაცა დგას, ფრეკ წარმოიდინდებისო. ასე რომ, სულერთია, ვინც ფიქრობ ამ ზმნაზე ვერავინ ვერ აყრიბეს.

საკითხია ერთხელ და საბუდამოდ გადაეწყვიტონ. დაეკმაყოფილ ოდ ამომრჩეველებს ოავიანი ანდიდატები. ხომ შეიძლება საარჩევნო კამპანიის ხათრით პრესაში, ტელევიზიაში, რადიოში ბოლო ერთი თვის მანძილზე ზმნაც ეკეთოთ ჩანართი გვერდები. სპეციალური არხი, ლიმბერიგბეულ დრო და ასე შემდეგ.

უცნობ კანონმდებელს ვთხოვ ეროიერთგამომრეცხავე დორეკენებით ნუ დაანბეგს ნურც საინფორმაციო სამსახურის ხელმძღვანელებს და ნურც დეპუტატობის კანდიდატებს. თანასწორიუფლებანობის პრინციპის დაცვა გვნა იმაში უნდა ვეძებოთ, რომ ერთი ეიეფერესობიდან მეორეში გადავვიდეთ და იმ კიბეზე ეიეფერ სიტეკიაზედ მიეიდეთ ბეეპრეს ბერი არ გამოვაცხობინოთ (ენაქო კარგი პუერი ამომრჩეველს თავი არ მოაწონოს!) ფეფხანაზეს ერ ვალაპარაკოთ (გაუუკეთანებეთ მდინარის ფონზე, ლაპაზად არ გამოჩნდეს!) მარქსიზმის ლექტორს საბჭოთა ყოფის უპირატესობაზე ნარკვევი არ დავუბეჭდოთ (ამ სიმართლისთვის ნამეტანი არ შეიეკარონ!) და ასე შემდეგ.

სხვათა შორის, მეც დეპუტატობის კანდიდატი გახლავართ და, სიმართლე გითხრათ, კარ არ ვიცი, მაქვს თუ არა ამ წერილის დაბეჭდვის უფლება. (ეიითუ ბითნრან, თქვენ გულუბრყვილოთ შეკითხვებით ამომარჩეველთან ქუღეს ოწერთო!) ის კი არა, იქნება შეკითხვების უფლებაც არა მაქვს და ტაუეოდ ვიწუხებ თავს.

ეს ბოლოს, კიდევ მაქეს ერთი გულუბრყვილო შეკითხვა, ან ეიეკ, იქნებ ჯერ აქამდე არც ვართ მისული და მოგვლენს წინ ეუსწრიდ, მაგრამ სეიიოზულად მაინტერესებს მაქეს თუ არა უფლება ტელევიზიებში გამოვწვიო მავანი და მავანი კანდიდატი, რომელებსაც გახურებული უერაოობის ნეტრებში ერთ ეენინარ დაწყებულ ბეტუებში ვარკვეულ გასაძარკვლის ფასად ჩვენისთანა „ინტებზე" თვალუყრის დეკენება ჰქონდათ დავალებული... ახლა კი, მაინც და მაინც ჩვენთან ერთად ეუნდათ დაჯენენ იმ პარლამენტში, სადაც საქართველოს თავისუფლებისათვის და დამოუკიდებლობისათვის, ანუ იმისათვის უნდა ეიბრძოლთან, რისთვისაც მათ ჩვენი მოხელეობა ჰქონდათ ნაბრძანები. ეტყობა ამ ენეკრალურ ხალხს ან ეკოვი და ბრეკეეკი ეგონოთ შეეტეტეტბაში გასეული ან ახალ პარლამენტშიც ჩვენზე თვალუყრის დეკენება აქვთ დადგენილი.

წერილის დასასრულს უცნობ „კანონმდებელს ბურანის სტეკეებით მინდა მივმართო: „უკეთუ არ გაგცემ პასუხს, — შეკითხვის წამართვი ნიეი".

ამირაკი კალაკაძე

ბესო ბაკურაძის ხსოვნას

ბესოთა კაკაფ ეიეწობდიო ძმობაშიე და სამსახურშიე... სპეციალ ეკეი ეკონეი, დდე სიყვაიულ რომ იტეკდა... კაკად ოკეობრამ. ზეიზე ითქმის...

თვალეაში ყოველთვის სიკეთის ხეიეი ვენთო, თითოეულ ჩვენთანგანს ეიეფრედ რომ ეუნაწოლვადი... სიკეთის ქმნა ოყო ზეინ ცხოვრების უმთავრესი პრინციპი!

როგორ მოფლოდნეეულად მოხდა ყველაფერი — ის ავბედნიერ შეეხოვეეეთ რომ არა, დღესაც ზეინ უეშრეველი ეიმეილთა და ლაბაზი სულიდან დაეტკბეიოდიო.

ადამიანებზე საოცარი ზეგავლენის მოხდენა შეგვძლო. უსაზღვრო სიყვაიულსა ამბოქმ ომადი.

საქართველო ვიეკვარდო, რომ ვთქვათ, — ცოტას ნიშნავს — ზეინ საქართველოსათვის ცხოვრობდი. მისით სუნთქავდი და მისთვის ოწეიდი!

ვიხაროდა, ძალიან ვიხაროდა, ერის გამოჯეიღება, ბედნიერებას გგვიოდა ყველაფერი, რასაც მატეტრის ინსტიტუტის სტუდენტია. ორივე მწვრთნელთა ფაკულტეტზე საკალიმს, ორივე IV კურსზეა... ერთი სიტყვით, ერთ ჯგუფში სწავლობენ.

პირველნი ლენტეხელ ზურაბ ონიანს მოიგო, მეორეს საგარეჯოელ გიორგი ხოსიტაშვილს, რომელთა ვერცხლის მედლები მომავალ დიდ გამარჯვებათა საწინდრად უნდა ჩაითვალოს..

ამნოლოდ ერთხელ დამარცხდა გურამ მოდებაძესთან ქვეკატეგორიაში ლენტეხელი გერასიმე ბაბოფილი (მწვრთნელი ვახტანგ კბილაშვილი), რომელმაც თავის საეიზეტო ბარათს ბრინჯაოს მედალი მეკატა.

გურამ მოდებაძეზე კაკლავ შეეჯიბრებ ოქვენს ყურადღებას. იგი ერთადერთი იყო ტატნინის შიმანდეულ გამარჯვებელთაგან, რომელმაც ზეოეულაც შეინარჩუნა ეს ზეიდება. ეანაბრნენი 7 ჩემპიონი პირველად აკიდეს კვარცხლებეის უმაღლეს საფეხურზე. თუ რაიმე ეკერიანი არ მოხდა, გურამი ევროპის ჩემპიონატში უნდა ვიბრალოთ.

1 მარტს შეჯიბრის დამთავრებელი დღე იყო. 60 კილოგრამამდე ზეონით კატეგორიაში მეტოქეებზე მთელი თავით მაღლა იდგა ბარტყოფილი ამირან ტოტიდაშვილი (ზურაბ კორიხაშვილი, მოსთა ხაბარეული). ალბათ, არაა საჭირო მისი ტატეულების ჩამოთვლა. ვიტყვი იმას, რომ მან ყველა შეჯიდეოა, მათ შორის ფინალურიც, იაპონელ ტაკეეი ფეგბუტსთან „სუფთად" მოიგო. ამორანმ კლასი, შემართება, ბასალთის სიმტკიცე, მაფფრეგნებეს მივიჩნევთ იგი ერთიერთ საუკეთესო ფალავნად დღევანდელი მსოფლიო ძალოსნ ბასპორტში.

ბეტს მოვალოდ ქუთაისელი ავთანდილ გუბეკოძისადან, თუმცა მან ამსოლუტურ პირველობაში ყველას მოეგო. ელეპეტრატული ეთიეა მავალდებულს ჩემპიონი შეეავეა... ბოლოს და ბოლოს „ბამარჯვებულებს" ან ასაპარფოლებენ"... მაგრამ იგი ხომ ჩემპიონი ისე ბაფდა ერთი „ეოკაკ" არ მოეპოვებინა?! (წარმატება მეტოქეთა პასიერი ბიდაობისათვის! გაფრთხილებებმა მოეტანა).

სამართლიანობა ოთოხმეტეს ადინანშინ, იგი ბრმყინვალე ტაქტიკისა, ცარგად იცავს თავს და არც თვითონ გაეეეია არც ერთი „ეოკაკ"... ერთი სიტყვით ომარ მერაბიშვილის შეგრძნეს ფაკულტეტზე საკალიმს, ორივე IV კურსზეა... ერთი სიტყვით, ერთ ჯგუფში სწავლობენ.

პირველნი ლენტეხელ ზურაბ ონიანს მოიგო, მეორეს საგარეჯოელ გიორგი ხოსიტაშვილი, რომელთა ვერცხლის მედლები მომავალ დიდ გამარჯვებათა საწინდრად უნდა ჩაითვალოს..

ამნოლოდ ერთხელ დამარცხდა გურამ მოდებაძესთან ქვეკატეგორიაში ლენტეხელი გერასიმე ბაბოფილი (მწვრთნელი ვახტანგ კბილაშვილი), რომელმაც თავის საეიზეტო ბარათს ბრინჯაოს მედალი მეკატა.

გურამ მოდებაძეზე კაკლავ შეეჯიბრებ ოქვენს ყურადღებას. იგი ერთადერთი იყო ტატნინის შიმანდეულ გამარჯვებელთაგან, რომელმაც ზეოეულაც შეინარჩუნა ეს ზეიდება. ეანაბრნენი 7 ჩემპიონი პირველად აკიდეს კვარცხლებეის უმაღლეს საფეხურზე. თუ რაიმე ეკერიანი არ მოხდა, გურამი ევროპის ჩემპიონატში უნდა ვიბრალოთ.

1 მარტს შეჯიბრის დამთავრებელი დღე იყო. 60 კილოგრამამდე ზეონით კატეგორიაში მეტოქეებზე მთელი თავით მაღლა იდგა ბარტყოფილი ამირან ტოტიდაშვილი (ზურაბ კორიხაშვილი, მოსთა ხაბარეული). ალბათ, არაა საჭირო მისი ტატეულების ჩამოთვლა. ვიტყვი იმას, რომ მან ყველა შეჯიდეოა, მათ შორის ფინალურიც, იაპონელ ტაკეეი ფეგბუტსთან „სუფთად" მოიგო. ამორანმ კლასი, შემართება, ბასალთის სიმტკიცე, მაფფრეგნებეს მივიჩნევთ იგი ერთიერთ საუკეთესო ფალავნად დღევანდელი მსოფლიო ძალოსნ ბასპორტში.

ბეტს მოვალოდ ქუთაისელი ავთანდილ გუბეკოძისადან, თუმცა მან ამსოლუტურ პირველობაში ყველას მოეგო. ელეპეტრატული ეთიეა მავალდებულს ჩემპიონი შეეავეა... ბოლოს და ბოლოს „ბამარჯვებულებს" ან ასაპარფოლებენ"... მაგრამ იგი ხომ ჩემპიონი ისე ბაფდა ერთი „ეოკაკ" არ მოეპოვებინა?! (წარმატება მეტოქეთა პასიერი ბიდაობისათვის! გაფრთხილებებმა მოეტანა).

სამართლიანობა ოთოხმეტეს ადინანშინ, იგი ბრმყინვალე ტაქტიკისა, ცარგად იცავს თავს და არც თვითონ გაეეეია არც ერთი

მსოლოდ თოთხმეტი მედალი

თბილისის ტრადიციულ საერთაშორისო ტურნირზე ძიუდოში, რომელიც ოლიმპიურიდან გაიმართა, საქართველოს ნაკრებმა გუნდმა მხოლოდ 14 მედალი მოიპოვა. 5. ოქრო, 5 ვერცხლი, 4 ბრონზაო. სულ ეს არის ჩვენი ფალავნების. აკლადდება.

სპორტის ეულშემატკივარი, ალბათ, დაიძაბა და იქნებ გაბრაზდა ოდეც. მოსალოდნელი ალტაცებისა და ძახილის ნიშნების სიმფოვლის ნაცვლად, წერილის დასაწყისშივე სხვა შეფასებებს წააწყდა — „მხოლოდ", „სულ ეს არის". იქნებ ვიიფიქროთ კიდეც — რაიმე შეცდომას ან ვიეეგებრობას ხომ არა ვაკეთებ ადგილით.

თოთხმეტ მედალს თუ „სულ ეს არის" ეთქმის, მაინც რამდენი მედალი იყო საჭირო საწყაროს ალსასვლაზე? — კვლავ ვიეიკვის მკითხველო. — თერამეტი! ისეთია ჩვენი პასუხი...

... 28 თებერვალს ბრძოლაში ჩაებნენ 78 კგ ზონის მოეიდგეები. ეს კატეგორია ეუკვე რამდენიმე წელია ჩვენი ნაკრების „ეკლესია ეკლესია". ჩვენი ბიეეიფიდან ამჯერად ეკრაფენ ვაბდა ეროზიორი. ფინალში ამერიკელმა ბორისმა (ბეგრიანა!) ლოტეელი მიაღიოგენრეს დაამარცხა. შემდეგ კი ზედიზედ ორი ქართული ფინალი გიმართა 71 კილოგრამამდე ზონაში ბათო ჯიქურრმა ინარკვა (ლუშეთი, მწვრთნელი სულეკო ფეფერშვილი), ხოლო 65 კილოგრამამდე ზონაში ვალთერ ფალაბანამდე ბოლოს ბოლოს ეკლესიის ეკლესიაა ბოლოს ბოლოს „ბამარჯვებულებს" ან ასაპარფოლებენ"... მაგრამ იგი ხომ ჩემპიონი ისე ბაფდა ერთი „ეოკაკ" არ მოეპოვებინა?! (წარმატება მეტოქეთა პასიერი ბიდაობისათვის! გაფრთხილებებმა მოეტანა).

სამართლიანობა ოთოხმეტეს ადინანშინ, იგი ბრმყინვალე ტაქტიკისა, ცარგად იცავს თავს და არც თვითონ გაეეეია არც ერთი

მართლაც დიდი ბერძენი ყოფილა...

ასე გვგონია, ჩვეულებრივი დღე დგება და ზეინ ქვეკალბერად ზეინ მარადიული გამარჯობა უნდა გვითხრა!

ბეგობა ბაბანაძიეკ

სურაბუს: ამირან ტოტიკაშვილი, ალექსანდრე კოტრარაშვილის ფოტო.

ყურადღება!

„ეორმალას" ლაურეატები „ეიპრილ" ეგიიდით

ფილარმონიის დიდ საკონცერტო დარბაზში 2-დან 5 მარტამდე გაიმართება, **„ეორმალას" ლაურეატების კონცერტები.**

მონაწილეობენ: **ანეეკა პეტროსოვა** (ტაშკენტი), **რიკუ ეოდე** (ეიპონიიდან), **არამ გეეორეანი** (ერევანი), **მერაბ სეფაშვილი, თემურ თათარაშვილი, სოსო პალლიანელი** და **„ეორმალა-90"-ის** ფინალისტები **ვახტანგ ბაკალათია** და **ნინო ქემაშვილი.**

დასაწყისი 20 საათზე.

ეერალი „ეკონომისტი" და საქართველოს ახალგაზრდა ეკონომისტთა ასოციაციია 1990 წლის აპრილის მეორე ნახევარში აწყობს სამეცნიერო კონფერენციას თემაზე:

დამოუკიდებელი საქართველოს ეკონომიკა 1918-1921 წლებში

კონფერენციაში მონაწილეობის მიღების მსურველებმა უნდა წარმოადგინონ თავიანთი მოხსენებანი ეის ეიზანები (1-2 გვერდი) ამა წლის 10 აპრილამდე საორგანიზაციო კომიტეტში.

გათვალისწინებულია კონფერენციაზე წაკითხული საუკეთესო მოხსენებების ბეჭდვა ეკონომიკურ „ეკონომისტში".

კონფერენციის საორგანიზაციო კომიტეტი

ჩვენი მისამართია: თბილისი 71, ლენინის ქ. № 68.

7 მარტს ტარდება საქართველოს შემოქმედთა ასოციაციის „ამალეულის" დამფუძნებელი კრება.

დასწრება თავისუფალია.

ეწარმოდის მსურველთა გაწვევრიანება. დასაწყისი 12 საათზე.

მისამართია: ლენინის ქ. 5 (ლიტერატურის ინსტიტუტი).

რედაქტორის მოადგილე გიგლა ბოლოკიია

საქართველოს კა ეკ-ის საინფორმაციო ეარმის ეეთილი ზრდოეის ინსტიტუტი სტატია, ეეეეეი, თბილისი-68, ლენინის ქ. № 14, ტელეფონი ოფსეტური ეესეეთ საბეჭდეთ ეეეეე